

... mit ... ward ... mit ... was ...

Ročník: 96 | číslo: 21 | 22. května 2016 | Cena: 10 Kč

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

EDITORIAL

„Zamyšlení se nad přínosem takových osobností našich dějin, jako byl Karel IV., nám může ukázat cestu k tomu, jak si pěstovat zdravou národní hrdost, která by měla být jedním z potřebných stavebních kamenů kulturní a národní identity. Jen pokud budeme mít povědomí o vlastních kořenech a o zdrojích naší kultury, můžeme vést smysluplný dialog s jinými kulturami a dostat čestně nárokům, které na nás současné proměňující se svět klade.“

Tato slova zazněla z úst předsedy Akademie věd ČR při příležitosti zahájení jedné z velkých akcí letošního výročí narození Karla IV., totiž výstavy v Mytologické chodbě Valdštejnského paláce, odhalující různé oblasti Karlova působení ve 14. století i stále znatelné stopy jeho činů v současné a evropské společnosti. K přiblížení se onomu poznání našich kořenů bychom rádi přispěli i my, a to v tomto i ve dvou následujících magazínových, historicky laděných číslech našeho časopisu.

V květnu si připomínáme dvě velká výročí, a tak toto vydání zachycuje kromě postavy velkého státníka také postavu intelektuála, o němž čteme, že přikrou cestu našich dějin osvětluje spolu s Janem Husem coby živoucí pochodeň. Jeroným Pražský.

Rebel, oslňující své okolí řečnickým uměním a vědomostmi, které si osvojil mj. při studiu na univerzitě, založené několik desítek let předtím výše zmíněným císařem. Svě nepřátele pak zneklidňující břitkou sokratovskou ironií a otázkami, které mohli jen těžko s klidným svědomím zodpovědět, a navíc bořící, tak jako jeho přítel Mistr Jan, ustálená dogmata.

Zamysleme se, milí čtenáři, nad odkazem muže, jehož osud zpečetili mocní tehdejšího světa dne 30. května 1416 na kostnické hranici. Muže, jenž těmto mocným dokázal říci: „Kristus, můj Pán, byl pro mne trnovou korunou korunován, proč bych tedy já k jeho počtě tuto korunu rád nenesl?“ redakce

Farní domek ve Zlíně

Zlínská náboženská obec si vloni připomínala 80 let existence. Letos o Letnicích oslaví jiné radostné výročí – zdánlivě méně významné, na které však pamětníci rádi vzpomínají. Před dvaceti lety získali zlínský farní domek. Až do té doby neměli nic vlastního. Bohoslužby se konaly a dosud konají v evangelickém kostele a farní úřad se v minulosti stěhoval z místa na místo... Jednoho letního dne roku 1996 objevila ses. farářka Jarmila Svobodová inzerát. Nabízel se na prodej baťovský domek na Štefánikově ulici, a to ve vzdálenosti dvou trolejbusových zastávek od kostela. Nevelký dům, obklopený malou zahrádkou, takzvaný půldomek, se nám zalíbil a začali jsme rychle jednat. Vděčně vzpomínáme na velkorysou pomoc brněnské diecéze a tehdejšího biskupa Vratislava Štěpánka. Přijel se s bratrem Líškou na nemovitost podívat a po krátkém jednání jsme měli příslib, že diecéze domek koupí a náboženská obec jej bude splácet, až nakonec přejde do jejího vlastnictví. Mohli bychom jmenovat další přátele z církevní rodiny, kteří nám tehdy různými způsoby pomohli, třeba manželé Pospíšilovy... Pak to šlo ráz na ráz a 27. srpna 1996 jsme se mohli radovat z čerstvě po-

depsané kupní smlouvy. Náboženská obec zažila vlnu obětavosti věřících i sympatie sponzorů při splácení dluhu. Místo plánovaných 10 let trvalo pouhé 3 roky, než byl domek náš. Od té doby dobře slouží věřícím; stal se i pracovním zázemím bratru faráři Kopeckému na sklonku života. Zatěžkávací zkouškou bylo dvojí víkendové setkání mládeže, kdy se do domečku natěsňalo kolem 30 mladých...

Během dvaceti let prošel domek řadou oprav a renovací. Po příchodu faráře Zdeňka Kovalčíka je nyní nejen sídlem farního úřadu a místem konání biblických hodin, schůzí rady starších či pastoračních rozhovorů, ale stal se i skromným bydlením pro faráře a jeho syna Václava, který je našim varhaníkem.

Jakým způsobem oslavit 20 let farního domečku? Rozhodli jsme se spojit tuto příležitost s oslavou Letnic. O svatodušní neděli se pravidelně setkáváme nejen k ranní bohoslužbě, ale také k odpolednímu posezení na farní zahrádce. Po krátké pobožnosti následuje pohoštění vaječnou – tradičním svatodušním pokrmem – a besedování. Také letos jsme připojili vzpomínání na dobu před dvaceti léty, prohlédli si dokumentární fotografie a vděčně poděkovali Pánu Bohu za všechna obdarování.

Radana A. Váňová

Po stopách hvězd v Hradci Králové

Hvězdy fascinovaly lidstvo už od pradávna. Dáváme jim jména, přisuzujeme jim zvláštní moc nebo je do hloubky zkoumáme. A takové zkoumání se nemusí pohybovat pouze v pevných mantinelech astrofyziky. Nám bylo o víkendu 29. 4. – 1. 5. pod vedením farářky Františky Kláskové a biskupa Pavla Pechance umožněno poznávat hvězdy ze všech úhlů pohledů.

V Hradci Králové na setkání mládeže, jehož téma bylo právě „Po stopách hvězd“, se nás sešlo celkem patnáct z různých koutů Čech i Moravy. A stihli jsme toho za ten víkend spoustu! Objevili jsme různé hvězdy z běžného života, prošli jsme planetární stezku od Slunce až k Plutu, ohromeně létali vesmírem v hradeckém planetáriu a po večerech nechávali plout myšlenky hvězdami, hledající inspiraci ke hraní Dixitu. A po celé setkání

nás provázela hvězda Jitřní. Pro někoho je to bájná Venuše, pro jiného kulovité těleso s vlastní gravitací, anebo také metafora Pána Ježíše, jenž nad námi dnem i nocí bdí. A že bděl i tentokrát, to je nad slunce jasné. V neděli jsme se po songové bohoslužbě jen neradi rozcházeli.

Celé setkání bych tedy shrnula slovy Fany Kláskové: „Pánbůh je borec!“

Mariana Staffenová

další foto na <http://www.cshhk.cz/>

NAD PÍSMEM

Ked' však príde On

Jan 16, 12-15

A je tu tá chvíľa, ktorá niekedy bolí, niekedy je v nej nádyh smútku, ale je v nej aj nádej, je tu chvíľa pre lúčenie. Ten, koho máme radi, odchádza... V našich životoch nastávajú tieto chvíle, keď sa priateľ s'ahuje niekam ďaleko, kolega či kolegyňa nás opúšťa v práci či na konci školského roku sa dozvieme, že už s nami nebude spolužiak či naša triedna učiteľka či... Prekvapí nás to a uvedomíme si, že nám ten človek bude chýbať.

Ježiš svojich priateľov na chvíľu lúčenia pripravuje. Hovorí s nimi o tom, čo sa stane, čo ich bude čakať či ako to bude vyzerať. Niektoré veci im však nemôže povedať, aj keby chcel, lebo u nich vidí a vníma, že nie sú schopní v danej chvíli ich pochopiť. Určite to poznáte aj zo svojich životov. Mne sa pripomína situácia z gymnázia, keď som v druhom ročníku nebola schopná pochopiť niektoré učivo z chémie, ale keď sme ho opakovali na začiatku tretieho ročníka, už mi bolo jasné, pretože za ten rok sa mi k učivu pripojili ďalšie súvislosti a dozrela som pre jeho pochopenie. Potrebovala som čas a tiež nabrat' nové skúsenosti. Myslím si, že podobne na tom boli priatelia a učenici

Ježiša, nášho Pána. Ježiš im chcel ešte veľa povedať, viac ich pripraviť na chvíle, ktoré mali prísť a neboli vôbec jednoduché. Musel odísť, aby mohol prísť On, Duch pravdy. Ježišova úloha tu na zemi pomaly končí, musí odísť, pretože má prísť niekto ďalší s inou a tiež dôležitou úlohou pre životy nás všetkých.

„Ked' však príde On, Duch pravdy, uvedie vás do všetkej pravdy, lebo nebude hovoriť sám od seba, ale bude hovoriť, čo počuje; a bude vám zvestovať aj budúce veci.“

Zaujalo ma, že vo svojej reči tu Ježiš nehovorí obecne o Duchu svätom, ale o Duchu pravdy. Ducha svätého nazýva Duchom pravdy. Učenici majú byť uvedený do právd, ktoré im Duch pravdy bude prinášať a zdieľať, a nebudú hovoriť sami od seba. Prečo Ježiš hovorí o Duchu pravdy a o uvedení do všetkej pravdy? Čo je tou pravdou? Definície pravdy v dnešnej dobe existujú mnohé. Stačí, ak si zadáte tento pojem vo vyhľadávачi na internete a dostanete niekoľko možností. Myslím si,

že tou pravdou, do ktorej majú byť uvádzaní nielen učenici, blízky priatelia Ježiša, ale aj my, pretože práve tým Duchom pravdy sme tiež jeho súčasnými učeníkmi, je Ježiš, Boh sám. Veď v Janovom evanjeliu 14,6 sám Ježiš hovorí: „*Ja som cesta, pravda i život. Nik neprichádza k Otcovi, ak len nie skrze mňa.*“ Či v Janovom evanjeliu 17,17 „*Posväť ich v pravde; tvoje slovo je pravda!*“ Tou pravdou, ak sa oprieme o tieto vybrané texty, má byť Ježiš sám. Tou pravdou má byť slovo Božie. To slovo pre seba aj druhých nachádzame teda v Biblii. To slovo pravdy je aj súčasťou radostnej zvesti evanjelia, ktorú máme hlásať.

Aby sme sami boli v pravde od Ducha pravdy, myslím si, že je dôležité, aby sme každý deň čítali a študovali Božie slovo – Bibliu – Slovo pravdy, modlili sa, zdieľali sa vzájomne o slovo a poznanie pravdy pri rodinných a spoločných stretnutiach, biblických hodinách, pobožnostiach a bohoslužbách, a tak zostali v obecenstve s Ježišom, ktorého Duch, aj keď sa fyzicky „rozlúčil“, zostáva s nami.

Henrieta Zejdová

1. NEDĚLE PO SVATÉM DUCHU

Bůh řekl Mojžíšovi: „JSEM, KTERÝ JSEM.“ A pokračoval: „Řekni Izraelcům toto: JSEM posílá mě k vám.“
EXODUS 3,14

První čtení: Přísloví 8,1-3.22-31

Tužby:

2. Abychom vedeni mocí Ducha svatého vyšli na cestu učedníků Páně, modleme se k Hospodinu.

3. Abychom rostli ve víře a s láskou uctívali Otce i Syna i Ducha svatého, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Bože naší spásy, buď požehnáno tvé svaté jméno, neboť jsi veliký ve své moci, nedostižný ve své moudrosti a nepřekonatelný v milosrdenství. Dej, abychom u tebe hledali pravé bezpečí a pokoj, neboť neklidné je naše srdce, dokud nespočine v tobě! Svým svatým Duchem nás osvit', at' slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: Římanům 1,1-6

Evangelium: Jan 16,12-15

Verš k obětování: Přídavky k Danielovi 3,54

Verše k požehnání: Efezským 4,5-6

Modlitba k požehnání:

Bože naší spásy, dopřej nám, abychom posíleni dary chleba a kalicha, v nichž jsme přijali tvou milost, oslavovali tebe, našeho Stvořitele, Vykupitele a Posvětitel. Tvému svatému jménu buď chvála navěky. Amen.

Vhodné písně: 126, 127, 18, 292, 335

Prosím ťa, Pane,
uvádzaj nás do všetkej pravdy,
ktorú potrebujeme poznať
skrze Ducha pravdy,
ktorého nech každý deň
vnímame, že prichádza...
Amen.

Pater patriae jubilující

Otec vlasti, jak je také nazýván český král a římskoněmecký císař Karel IV. Lucemburský, se narodil 14. května 1316. Nejstarší syn Jana Lucemburského a Elišky Přemyslovny, pokřtěný jako Václav, přijal jméno Karel při biřmování po svém kmotrovi a od té doby užíval jako český princ jen toto jméno. Křesťanskou víru u něj rozvíjeli rodiče, zejména matka; ač byla i polskou královnou, velmi ctíla české zemské patrony. V souladu s lucemburskou tradicí byl vychováván od svých sedmi let na francouzském královském dvoře, kde získal mimořádné, zejména jazykové vzdělání – hovořil francouzsky, německy, latinsky a italsky, avšak na prvním místě vždy uváděl češtinu. Zde na něj měl velký vliv benediktinský opat a pozdější papež Kliment VI. Pozdější císař se podepisoval „z Boží milosti“, protože byl přesvědčen o posvátném původu královské hodnosti a své odpovědnosti před Bohem.

V letech 1330-1331 pobývá v Lucembursku, poté dva roky v severoitalské lucemburské signorii (panství) a po návratu jako markrabě moravský spravuje od roku 1334 České království místo svého nepřítomného otce. Českým sněmem byl v roce 1341 uznán za budoucího panovníka. Jeho význam rychle rostl a od počátku čtyřicátých let se stává vážným kandidátem papežské kurie na římského panovníka proti stávajícímu císaři Ludvíku Bavorovi. Papež proto povyšuje pražské biskupství v roce 1344 na arcibiskupství a byla zahájena stavba katedrály sv. Víta.

V roce 1346 byl Karel zvolen římským

králem, v roce 1347 pak českým králem a nechává zhotovit svatováclavskou korunu. Po úmrtích svého otce a Ludvíka Bavora byl všeobecně uznávaným v celé oblasti římskoněmecké říše. České království, a zejména Praha nabývají na významu. Praha se stává sídelním městem a je koncipována jako hlavní město Svaté říše římské. Král zakládá Nové Město pražské, při jehož budování a dispozičním řešení vyzdvihuje zejména církevní stavby. Pět kostelů nechává umístit tak, aby spojnice mezi nimi tvořily kříž: od kostela sv. Kateřiny k chrámu Zvěstování Panny Marie Na Slupi vede severojižní rameno kříže a mezi kostelem Nanebevzetí Panny Marie a sv. Karla Velikého a Emauzským klášterem na Slovanech pak vede západovýchodní rameno. Ramena se protínají v kostele sv. Apolináře. Jde o zcela výjimečný architektonický počín, který dle středověké víry a tradice symbolizuje a zajišťuje požehnání celému městu. Je budován i nový pražský kamenný most, který v roce 1357 nahradil Juditin most, stržený ničivou povodní. V roce 1348 založil Karel hrad Karlštejn, který byl stavěn a koncipován dle přísných, mnohdy až mystických pravidel, a který sloužil k ukládání říšských korunovačních klenotů. V celé řadě zemí byla těžká finanční situace, kdy první banky – zejména ve Florencii – krachovaly, a proto zaměřil Karel pozornost na své oblíbené město Norimberk, významné obchodní centrum s bohatou patricijskou společností. Za velkou finanční pomoc však norimberští žádali vydání zákona proti Židům a budoucí císař jim vyhověl... V roce 1355 Karel založil v Norimberku mj. kostel Panny Marie, kde měly být původně uloženy říšské korunovační klenoty; později se stal luteránským

kostelem a po připojení Norimberka k Bavorsku začátkem 19. století byl kostel vrácen katolíkům. Zajímavé je také, že v roce 1424 císař Zikmund – syn Karla IV. – odvezl říšské korunovační klenoty z rozbořených husitských Čech do Norimberka, a to do kostela a špitálu sv. Ducha, kde byly uloženy a později pak převezeny do Vídně. A Norimberští se odvděčili mj. tím, že na kostele Frauenkirche na Hauptmarktu můžeme Karla dodnes vidět na trůnu na orloji z roku 1509, který měl připomenout Karlova Zlatou bulu z roku 1356. Bula mj. určuje, že každý nově zvolený římský král musí svolat říšský sněm do Norimberka.

7. dubna 1348 panovník připojuje k zemím koruny české slezská knížectví, Horní Lužici, v roce 1368 Dolní Lužici a v roce 1373 dokonce i Braniborsko včetně Berlína. Vysoké učení v Praze zakládá v roce 1348 jako nejstarší univerzitu na sever od Alp. Po korunovaci italským králem byl Karel 6. dubna 1355 v Římě korunován římským císařem, čímž se stal formálně světskou hlavou všech křesťanů. Následující rok vydává Zlatou bulu Karla IV., zákoník, který bude platit ve Svaté říši římské až do roku 1806 (srovnejte s „životností“ dnešních zákonů!). V roce 1365 byl korunován králem arelatským a již nemocný, před smrtí rokoval s francouzským králem o návratu papeže z Avignonu do Říma i rozdělení sfér vlivu v Evropě.

Karel IV. byl učeným mužem – sepsal mj. vlastnoručně sepsanou legendu „Život svatého Václava“ a několik latinsky psaných právních a teologických spisů. Jeho význam pro české země, a zejména Prahu, je ohromný, protože celá země zažívá do té doby nevídaný hospodářský, umělecký, kulturní i náboženský rozvoj a rozkvět. Zemřel ve svých 62 letech 29. listopadu 1378 a je pohřben v královské hrobce, kterou nechal sám postavit v budovaném chrámu sv. Víta. **Pavel Hýbl**

O založení studia generalis

Moudrost si vystavěla chrám, praví kniha Přísloví. V Praze šlo o chrám vsutku mimořádný – stalo se tak v roce 1348 díky panovníku, na něhož v těchto číslech našeho časopisu vzpomínáme, a to brzy poté, co usedl na římský a český trůn. Karel IV. předpokládal, že nová univerzita podpoří rozvoj vzdělanosti v zaalpské části Svaté říše římské, stejně jako dodá věhlasu a vážnosti Českému království – s Prahou coby centrem říšské politiky.

Karel IV. nicméně nebyl první, kdo pojal úmysl založit v českých zemích univerzitní studium; první pokusy podnikl již děd Václav II., ale jeho záměr nevyšel.

Karel IV. se myšlenky chopil ještě před zvolením českým králem a v r. 1346 se obrátil na papeže Klimenta VI., svého bývalého učitele na francouzském dvoře. Při

...A tak, aby naši věrní obyvatelé království, kteří bez ustání lační po plodech vědění, se nemuseli v cizích zemích doprošovat almužny, ale aby našli v království stůl k pohoštění prostřený a aby se ti, jež vyznamená vrozená bystrost a nad ni, stali poznáním věd vzdělanými, a nebyli již více nuceni a za zbytečné mohli pokládat, za účelem vyhledávání věd kraj světa obcházet, k cizím národům se obracet, nebo aby jejich dychtění bylo ukojeno, v cizích končinách žebrot, nýbrž aby za svou slávu považovali, že mohou jiné z ciziny k sobě zvat a účastny je činit té lahodné vůně a tak velikého vděku...

Ze zakládací listiny Univerzity

jednání na papežském dvoře v Avignonu podpořil žádost o povolení *studium generale* i pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic a výsledkem byl papežův souhlas, ustanovení, „aby v (...) městě Praze na věčné budoucí časy kvetlo obecné učení v kterémkoli povoláném oboru“, a vydání potřebné zakládací listiny. Následovalo předložení projektu českému zemskému sněmu a po jeho souhlasu pak v dubnu 1348 vydání vlastní zakládací listiny, potvrzené ještě Zlatou bulou římského a českého krále. Nezbytným symbolickým ochráncem byl český patron svatý Václav, k němuž, jak známo,

Lucemburk choval zvláštní úctu a jehož obraz je na univerzitní pečeti (Pečetidlo se symbolickým výjevem vzniklo v dílně norimberských zlatníků.).

VZORY PRO PRAŽSKOU UNIVERZITU

Inspirován prostředím italských a francouzských vzdělávacích institucí, jmenovitě univerzitou v Boloni a Paříži, a s ideou školy, která umožní

studium celé scholastické moudrosti, vtiskl panovník nově založenému učení jasnou podobu. Prvně jmenovaná univerzita (1088) byla zaměřena na studium práv, univerzita v Paříži pak vynikala ve studiích artistických a teologických; zde též vzniklo tradiční rozdělení na čtyři fakulty (vedle zmiňovaných oborů také lékařství).

Vedoucí postavení měla fakulta teologická; její založení v Praze je někdy označováno téměř za zázrak z důvodu, že avignonští papežové sřezili věhlas a výjimečnost pařížské teologické fakulty –

tedy šlo o jakýsi „monopol“ pařížské teologie, která si nepřála konkurenci... Tak jako v Paříži tvořila na pražské univerzitě základ fakulta svobodných umění, zvaná též artistická, předchůdkyně dnešní fakulty filosofické (*artes = umění*). Vyučovalo se na ní oborům hojně pěstovaným již v pozdní antice, v případě tzv. trivium – gramaticy, rétoriky a logiky neboli filosofii. Protože její absolvování bylo potřebné pro studium na vyšších fakultách, měla nejvíce učitelů a studentů – vesměs mladších, než byli studenti fakult ostatních.

Formální hlavou univerzity byl kancléř (v Praze arcibiskup), výkonným hodnostářem pak volený rektor a v čele jednotlivých fakult stáli děkani. Mezi členy akademické obce pak byli domácí, ale i mnozí cizí učitelé a studenti, především ze střední Evropy. Podle regionálního principu se dělili do čtyř národů (český zahrnoval česky i německy mluvící obyvatelé Čech i Moravy, Jihoslavy a obyvatelé Uher, bavorský, saský a polský). Tyto národy měly posléze i podíl na správě a vedení školy. **redakce**

Dokončení v příštím čísle

Výtvarné umění doby Karla IV.

Klíčovou úlohu ve vývoji gotického výtvarného umění sehrála architektura. V první polovině 14. století byly především ve stavbách založených posledním pražským biskupem Janem z Dražic patrné vlivy francouzského kulturního prostředí, s nímž český prelát udržoval styky. Ohlas francouzské gotiky se projevil zejména v Roudnici nad Labem (most, augustiniánský klášter a kostel), kde měl biskup své sídlo. V sakrální architektuře tohoto období se, rovněž v důsledku kontaktů s francouzským uměním, prosadila tendence k vzneseným, vzhůru směřujícím liniím. Tento styl přinesl do českých zemí Francouz Matyáš z Arrasu, architekt první fáze stavby Svatovítského dómu. Jeho prvky jsou zřejmé i v kapitulní síni Sázavského kláštera a v chrámu svatého Bartoloměje v Plzni. Vrcholná gotika je však v českém prostředí spjata hlavně se jménem jihoněmeckého stavitele Petra Parléře z Gmündu (ve Švábsku), který u nás působil více než čtyři desítky let (zemřel roku 1399) a spolu se svými příbuznými vybudoval proslulou kamenickou a sochařskou huť. Parléřovská architektura přinesla nové

rysy především ve způsobu zaklenutí rozsáhlých chrámových prostor. Těžkou křížovou klenbu vystřídala síťová klenba žebroví a jednoduché okenní kružby se proměnily v pestrou směs vzájemně se proplétajících větví, pro něž byl příznačný plaménkový motiv. K hlavním stavbám Parléřova okruhu patří chór pražského Svatovítského chrámu a jeho hlavní věž, kaple Všech svatých na Pražském hradě, podíl na architektuře staroměstského chrámu Panny Marie před Týnem, kostela sv. Bartoloměje v Kolíně a počátek budování chrámu sv. Barbory v Kutné hoře. Také pražský Kamenný (Karlův) most a Staroměstská mostecká věž náleží mezi výtvořky parléřovské huti. Velká část gotické architektury však navazovala na dědictví počátku 14. století, zdokonalené podněty Matyáše z Arrasu (chrám Karla Velikého v Praze na Karlově, pražský klášter Na Slovanech, chrám sv. Jakuba v Kutné Hoře, kostel sv. Jiljí v Třeboni).

Jedna z hlavních osobností české malířské školy gotické byl Mistr Theodorik. Je připomínán od r. 1359, kdy se stal císařským malířem na dvoře Karla IV. Ve své tvorbě využíval jasných barev, dovedně též světla a stínu; dovedl vytvořit zdání nekonečného prostoru.

Tradici pražského malířství obohatil o prvky frankovlámské a z kultivoval barevnou rafinovanost severoitalských mistrů. Proslavil se výzdobou Kaple sv. Kříže na Karlštejně, v níž byli vyobrazeni svatí; jako Kristovo nebeské vojsko hlídali korunovační klenoty Svaté říše římské. Při práci, dokončené ve velmi krátké době, mu pomáhali pracovníci z jeho vlastní dílny i další mistři, sám Theodorik však namaloval hlavní oltářní obraz Ukřižování Krista. Karel IV. byl s tímto dílem velmi spokojen a věnoval Mistrovi statek Mořina u Karlštejna, jenž zprostil povinnosti placení daní. Mistr Theodorik zemřel mezi léty 1375 - 1380.

Na obrázku evangelista Matouš dle M. Theodorika. Našeptávající anděl představuje zosobnění Boží inspirace. red

Jihočeská gotika, zejména sakrální stavby, pak prozrazují souvislost s podunajskou architekturou německé a rakouské oblasti. S architekturou byl bezprostředně spjat vývoj plastické tvorby. Sochy a drobná plastika obohacovaly vnější a vnitřní výzdobu církevních i významných světských staveb a podílely se na jejich členitosti. Většina sochařských prací zpodobňovala světce, přičemž zhruba od poloviny 14. století se v souvislosti s mariánským kultem šíří vlna tzv. krásných madon (Panna Marie s Ježíškem v náruči) s charakteristickým esovitým prohnutím postavy. Jejich obliba vrcholí kolem roku 1400. Do této doby spadá také činnost tzv. Mistra týnské kalvárie, vynikajícího řezbáře, zpracovávajícího náboženské motivy, zvláště Kristovo umučení. Vedle dřeva se jako sochařského materiálu používalo pochopitelně též kamene a kovu. Nejvýznamnějším dílem parléřovské huti, spojené s oficiální politikou Karla IV., jsou kamenné náhrobky sedmi přemyslovských knížat a králů ve Svatovítské katedrále a na triforiu téhož chrámu jedinečná galerie jednadvaceti plastik příslušníků lucemburské dynastie a osob, které se o stavbu dómu zasloužily. Jindřich Parlěr je autorem plastiky svatého Václava, umístěné rovněž v hlavním českém chrámu a v jeho dílně vznikly asi též sochy Karla IV. a Václava IV., zasazené

do východního průčelí Staroměstské mostecké věže. Vynikajícím dokladem úrovně tehdejšího kovolictví je jezdecká socha svatého Jiří bojujícího s drakem, instalovaná dnes na třetím nádvoří Pražského hradu. Svým pojetím předznamenává již nástup renesančního umění. Bouřlivý rozvoj prodělalo v tomto období také malířství. Monumentální koncepce Karlovy politiky i duchovní úsilí doby vyjadřovalo především malířství nástěnné. Sem se řadí hlavně tvorba mistrů, kteří se podíleli na výzdobě císařského paláce a kaple na Karlštejně. Jedním z nich byl Karlův dvorní malíř Mikuláš Wurmser. Malby na stěnách se však ve druhé půlce 14. století objevují v celé řadě kostelů, včetně staveb méně významných, i v šlechtických palácích a měšťanských domech. K vrcholnému projevu dospěla v průběhu 14. věku desková malba, těžící nadále převážně z náboženské tematiky. Postupně však z prací umělců mizí asketická strohost a neosobní pojetí postav. Zobrazované tváře a figury jsou stále častěji zachycovány v reálných proporcích s důrazem na individuální rysy. Významná malířská centra existovala v Praze, v jižních Čechách a na jižní Moravě. K reprezentativním dílům české deskové malby náleží zejména práce Mistra třeboňského oltáře, srovnatelné se soudobým italským uměním,

a Mistra vyšebrodského oltáře. Za součást evropského kulturního dědictví se obecně považují i portrétní práce mistra Theodrika (Dětřicha), 130 obrazů polopostav světců, vytvořených pro karlštejnskou Kapli svatého Kříže. Knižní iluminace navazovala na tradičně bohaté zázemí, jaké představovaly kupř. Pasionál abatyše Kunhuty a Velislavova Bible z první poloviny 14. století. Pozornost iluminátorů se za Karlovy vlády soustřeďovala zejména k Bibli a mešním (misálům) a modlitebním knihám. Svého vrcholu dosáhla česká gotická knižní malba na dvoře Václava IV., kde vznikl soubor vynikajících rukopisů (německy psaná Bible, cestopis tzv. Mandevilla a četné další). Prosazující se tvůrčí individualita a silící umělecké sebevědomí, podmíněné rostoucí společenskou prestiží, překonávají v této době starší, ryze středověký přístup, v němž byl umělec anonymním služebníkem Božím. V iluminovaných rukopisech i v plastice se množí zdobení či přímo portréty umělců, kteří díla vytvořili. I to je jeden z příkladů o sebevědomovacím procesu lidského subjektu a zároveň neklamná předzvěst hlásící se renesance.

Z knihy Dějiny zemí Koruny české I., napsal kolektiv autorů. Autorem citované kapitoly je Petr Čornej. Vydala Paseka 1993. www.paseka.cz

Karel IV. - starostlivý otec i těch chudých

V dějepise a také v románech či literatuře historické i odborné je Karel IV. představován zejména jako státník ověčený řadou titulů, především pak císař říše římské a král český. Rozhodný a prozíravý politik, který nastolil v českých zemích pořádek a právo a vykázal zpupnou šlechtu do příslušných mezí. Státník, který dokázal rozšířit své léno bez použití vojenské síly. České země mu přirostly k srdci, uskutečnil řadu projektů, z nichž mnohé udivují svou genialitou i dnes, po staletích. O tom všem, včetně toho, že sám na svou dobu byl nesmírně vzdělaný, že se dokázal postarat i o pozvednutí vzdělanosti českého národa, se dočteme u mnoha autorů. Avšak o tom, že měl na mysli i prospěch chudiny a středního stavu, je zmínka jen málo. Byl si vědom, že bez těchto lidí, nádeníků, ale i bez pracovních řemeslníků, by těžko vyrostlo i pražské Nové Město. Byl nejen svým způsobem lidumil, ale také pragmatik, a věděl, že koncentrace takového množství prostého lidu by uvnitř městských hradeb způsobovala sociální napětí, vedoucí k nepokojům a rozbrojům. Řešení, jak tomu předejít, bylo dvojí - nutnost vylčení prostoru k pobývání mimo hrady města a poskytnutí práce i po skončení stavebních prací uvnitř hradeb. Geniálním nápadem císařovým (v souladu s jeho celkovou strategií budování Prahy jako hlavního města Evropy) bylo - mimo jiné - založení vinic za hradbami města pražského, a to především na motolských a strahovských jižních stráních. Dodnes jsou zde viniční usedlosti jako Šafránka, Spiritka, Císařka či Ladronka. Tím vyřešil palčivou otázku: „Kam s chudinou, s dělníky ze staveb?“ Vinice za-

městnávaly spoustu prostého lidu, který by se jinak stahoval do města a mohl ztrpčovat život tamním měšťanům a obchodníkům. Na vinicích bylo po celý rok dost práce. Budovaly se hospodářské budovy, vinné sklepy, lidé byli zaměstnáni na osazování a zakládání vinic a celoroční péčí o ně. K tomu všemu, včetně lisování vína, bylo potřeba mnoho pracovníků, kteří zde našli ubytování, zaměstnání i obživu. Pominula nutnost uchýlovat se do města, jehož brány se na noc uzavřely...

Dá se říci, že jakousi „přidanou hodnotou“ tohoto řešení bylo i zvýšení bezpečnosti města vůči možnému ohrožení zvenčí. Dalším důmyslným využitím lidí soustředěných na periferii bylo rychlé upozornění na blížící se nebezpečí. Pokud přicházela armáda od západu, varování se šířilo rychlostí volání z vinice na vinici a městské stráže měly dost času zavírat městské brány. Pokud se nepřátelé dostali mezi vinice, nevěděli, kdy a odkud na ně někdo vyběhne. Osazenstvo vinic by se jistě ze strachu o své živobytí neváhalo chopit čehokoliv (motyk, hrábí, lopat) k jejich a své obraně. S vinicemi souvisel i vzkvétající obchod a se vzrůstající kvalitou vína přibývaly i peníze do královské pokladny. Obliba císaře a českého krále byla velická a měli ho nepochybně všichni v zemi rádi, o čemž svědčí i to, že nejsou známy jakékoliv posměšné písně, které by ho zesměšňovaly či urážely. Za jeho časů byl v českém království, a nejen v něm, mír. Založení univerzity bylo jedním z mnoha kroků, jimiž se císař a král snažil kultivovat český národ. A to vše dělal s rozmyslem a zápletem pro všechny vrstvy tehdejší společnosti. Byl to skutečně král všech.

Námět Miroslav Myslík, zpracoval Stanislav Kubín

Najděte pět rozdílů

Určitě pro vás nebude problém najít pět rozdílů mezi známými portréty Karla IV. Své řešení si můžete ověřit na str. 7.

Když

*Když poprvé spatříš svět,
nastavíš své mámě ret,
Když pak prvně řekneš
táta,
je pro mámu chvíle svata.*

*Když se chodit naučíš,
svíráš tebe v náručí
a když z hnízda vyletíš,
skrývá slzy dojetí.*

*A když se ti zhroutí svět,
vracíš se k své mámě zpět.*

Jitka Vestfálová (Landová)

Nakreslila:
Lucie Krajčůrková

CESTA

Rebel Jeroným

Mistra Jana Husa zná asi každý. Jeho přítel Jeroným Pražský, který měl v mnohém podobný osud, však zdaleka tak známý není. Je to škoda, určitě si zaslouží více pozornosti. Letos se mu jí dostává díky 600. výročí jeho upálení – zemřel stejně jako Mistr Jan Hus o necelý rok později – bohužel je však zase tak trochu ve stínu výročí Karla IV.

Jak jsem již uvedla, Jeroným Pražský byl Husovým velmi dobrým přítelem, i když nebyl knězem jako Hus, ale filosofem. Stejně jako Hus obhajoval reformní myšlenky Jana Viklefa, které ostatně do Prahy přivezl ze svých cest právě on. Jeroným byl velmi vzdělaný a hodně zcestovalý. Ono to tak trochu souviselo, protože putoval z jedné univerzity na druhou – studoval nejen v Praze, ale i v Oxfordu, na Sorbonně, v Kolíně nad Rýnem, v Heidelbergu, v Krakově. Důvod, proč těch univerzit navštívil tolik,

Nakreslila: Lucie Krajčůrková

byl velmi vzdělaný a výborný řečník, málokdo s ním v odborných diskusích dokázal držet krok. Měl také smysl pro humor a byl velmi oblíbený u studentů – například proti prodeji odpustků

protestoval v Praze mimo jiné i zorganizováním průvodu v komických maskách. Byl však také věrným a oddaným přítelem. Když se dozvěděl, že byl Mistr Jan Hus na Kostnickém koncilu uvězněn, rozjel se za ním, aby mu pomohl. Zde jej však také zatkl a Jeroným byl vyslyšen a mučen. Nakonec byl odsouzen a upálen 30. května 1416. Mistr Jeroným

Pražský je právem řazen mezi mudroníky stejné jako Hus.

JK

Modlitba

Pane Bože,

děkujeme ti za příklad Mistra Jeronýma Pražského.

Byl vzdělaný, odvážný a přímochárý.

Byl to také věrný přítel Mistra Jana Husa.

Děkujeme ti za všechny přátele.

Amen

o Elišce a zviřátkách

10. Otec vlasti

„Milé děti“, oslovila Eliška své žáky na začátku května. „Brzy si budeme připomínat významné výročí narození jednoho velkého českého panovníka. Připravila jsem si pro vás takovou malou soutěž. Dám vám tři nápovědy a vy musíte uhodnout, o koho se jedná. To ale není všechno. Přála bych si, abyste si doma – v knížkách, na internetu nebo jinde vyhledali alespoň tři další zajímavé informace o tomto muži.“

Můžete samozřejmě přinést i obrázky! Takže poslouchejte mé tři nápovědy: za prvé je to číslo 700, za druhé označení otec vlasti, za třetí slovo most. Tak co, už tušíte, o koho se jedná?”

Všechna zviřátka měla moc ráda soutěže, to Eliška věděla, takže si byla jistá, že doma budou po informacích pátrat usilovně. Přesto ji překvapilo, kolik vědomostí děti načerpaly. Že jde o Karla IV., přezdívaného otec vlasti, jehož 700. výročí narození si připomínáme 14. května a jehož zásluhou byl

Nakreslila: Eliška Zápřová, 7 let

mimo jiné postaven i ka-
menný most přes řeku
Vltavu v Praze, uhodli všichni snadno. Děti
však vyhledaly ještě mnohem víc zají-
mavých údajů o tomto velkánovi českých
dějini!

Nejvíce ze všech se snažili pejsek

s kočičkou. Moc je totiž bavil dějepis,
takže si společně připravili velice zajímavý
referát, doplněný spoustou obrázků
z jedné pěkné knihy. Pejsek četl, kočička
ukazovala obrázky a po chvíli se vystřídali.
Uřčitě sami víte, že Karel IV. založil uni-
verzitu a Nové Město pražské. Také
postavil hrad Karlštejn, kde byly uloženy
korunovační klenoty. Na pražském Hradě
zahájil stavbu katedrály sv. Víta. Věděli jste

ale i to, že byl vy-
chováván ve
Francii a ačkoli
byl velice
vzdělaný, když se
jako mladý muž
vrátil do Čech,
neuměl česky
a tento jazyk se
musel učit? Jeho
vlast v té době
byla v dost
neutěšeném stavu,
ale Karel vše

dokázal uvést do
pořádku. Věděli
jste, že měl pos-
tupně čtyři
manželky? Že na-
psal vlastní živo-
topis? To, a ještě
spoustu dalších
věcí kočička s pej-
skem zjistili.

Eliška měla

takovou radost, že se rozhodla celou třídu
vzít na školní výlet na Karlštejn a do Prahy
– ať si všechno prohlédnou pěkně na
vlastní oči!

Jana Krajčířková

Soutěž o tři knihy

Milé děti, dnes máme pro vás novinku v našich soutěžích – sudoku. Když se vám podaří ho vylúštit (návod patrně znáte – v žádném čtverci 3x3 a v žádném řádku vodorovně ani svisle se nesmí opakovat čísla od 1 do 9), bude pro vás již snadné získat tajemku:

vypište si po řádcích čísla z barevně zvýrazněných čtverečků a nahradte je písmeny podle tohoto klíče: 1 = E, 2 = J, 3 = M, 4 = N, 5 = O, 6 = R, 7 = Ý.
Budeme se moc těšit na výsledky vašeho luštění – pošlete nám je na adresu redakce nebo mailem na jana.krajcirikova@csh.cz nejpozději do konce června – v červencové Cestě otiskneme jména tří výherců knihy.

6	7	1	4	9				
8	4		5					3
3	7		6					1
	8			5				
1		5	4	7				
			2					1
9		6		7				2
	2	7			1			4

Blahopřejeme výhercům soutěže z březnového čísla

(řešení – 5 rozdílů: vchod do hrobu; skála; strom; kamínky na zemi; Mariin šátek)

Kateřina Mikuláček z Prahy

Sebastian Hřebáček a Helenka Tulajová z Louňovic pod Blánkem

Řešení ze str. 8 (pět rozdílů): 1. kříž na koruně, 2. ozdoba na koruně, 3. obočí, 4. vlasý, 5. ozdoba na plášti

Objevy strýce Mikuličky

4. část - dokončení

Češi bydleli i na jiných místech v Asii, například u velikánského jezera, které je hluboké 1500 metrů a jmenuje se Bajkal. Žil tam muž, který rád vyprávěl všelijaké bajky. Lidé mu říkali bajkal a podle něho dostalo název i jezero. Ve vysokých asijských horách leží stát Nepál. Čeští rodiče tam říkali často dětem: „Venku nic nepal, může chytit les a to je nebezpečné.“ Jedno přísloví zní: „Co tě nepálí, nehas.“ V Asii to popletli a říkali: „Co tě nehasí, nepal.“ Jeden asijský stát se nazývá Pákistán. I tam žili Češi. Rodiny původně bydlely v lesích a spávaly jen tak pod stromy, přikryté listím. Všem bylo v noci zima

Jedna republika se tam nazývá Maledivy, což původně znělo Malé Divy. Bylo tam tak krásně, že se lidé nestačili divit. Někte asi byly i Velké Divy, ale to se prozatím nepodařilo zjistit.

Za několik dní jsme zase seděli na trávníku u lavičky, na níž trůnil strýc Mikulička, který nám sdělil, že také v Africe bydleli Češi: „V západní Africe je například stát Mali. Jméno dostal podle toho, že jeho obyvatelé byli malí.“

Rád na tu dobu svého dětství vzpomínám. Kdyžkoliv se dostanu do svého rodiště a jdu kolem domku u akátu, vidím v duchu strýce Mikuličku a nás děti kolem něho a v duchu se ptám: „Bylo to, co nám strýc vyprávěl, pravda, nebo si to všechno vymyslel?“ A odpověď na tuto otázku dodnes neznám.

Zdeněk Svoboda

Pákistán od Martina Pítky, 14 let

a děti velice naříkaly. Maminky je těšily: „Vydřete, tatínek vám brzy postaví boudu z chvojí a pak i stan; tam vám zima nebude a děšť se tam nedostane.“ A děti radostí skákaly a volaly: „Pak i stan, pak i stan.“ A tak vznikl název Pákistán.“

Nepál od Filipa Valtra, 7 let

Ženu statečnou, kdo nalezne?

Rebeka

Na první stránce jsme se seznámili s „rebelem“ Jeronýmem Pražským. Také Rebeka byla svým způsobem „rebelka“. Určitě je to jedna z výrazných biblických žen, je jí také věnována skoro celá 24. kapitola, část 25. a 27. kapitoly První knihy Mojžíšovy.

Rebeka byla dobře vychovaná, poslušná a pracovitá dívka. Když ji Abrahamův služebník potkal u studny, ochotně nabrala vodu a dala napít jemu i jeho deseti velbloudům. A napojit deset vyprahlých velbloudů, to už je pořádné množství vody! Když potom tento muž požádal její rodinu, aby mu dala Rebece za ženu pro Abrahamova syna Izáka, Rebeka, ačkoliv Izáka nikdy neviděla, bez repatání šla. Izákoví byla dobrou ženou, i když to trvalo celých dvacet let, než konečně mohla mít děti. Pak se jí ovšem narodila hned dvojčata – Ezau a Jákob.

Nakreslila: Lucie Krajčířiková

Oba chlapci se velmi lišili a jak už to někdy bývá, tatínek měl raději jednoho a maminka zase druhého. Takže když byli dospělí a Izák se rozhodl, že Ezauovi jako staršímu synovi udělí své otcovské požehnání, Rebeka se uchýlila ke lsti,

aby požehnaní získal mladší Jákob. Asi znáte ten příběh o rukou obalených kozími kůžemi, které polosepého Izáka ošálily, takže si myslel, že před ním stojí chluapatý Ezau. Pokud ne, stojí za přečtení!

To od Rebeky nebylo fér, řeknete si možná. Na druhou stranu Ezau si svého prvorozenství a tedy i práva na otcovské požehnaní příliš nevážil. Již dříve je Jákobovi „prodal“ za miskou čočky. Naopak Jákob o požehnaní velmi stál a také je později získal (přímo vybojoval) od samotného Hospodina – včetně

nového jména Izrael. A co se týče toho podvodu, osud mu to také vrátil, když jej podobným způsobem přelstil Lában a místo milované ženy Ráchel jej oženil s její starší sestrou Leou...

Jsou to opravdu pěkné a poučné příběhy. Vidíme z nich, že biblické postavy jsou také jen lidé se svými chybami, slabostmi a nedostatky. Nicméně vzít osud do vlastních rukou – to bezesporu vyžaduje statečnost – a ta Rebece nechyběla, co říkáte?

Jana Krajčířiková

Jaro na Kopani

V březnu jsme my děti už často poslouchaly, kdy se ozve skřivánek nebo kdy začnou sýkorky pipat jako předzvěst blížícího se jara. To už nás, zvláště chlape, na nohou střevíce skoro pálily a jak se ukázalo trochu „kopno“ (vytáta místa bez sněhu), vyzouvali jsme se a skákali po vyčnívajících kamenech a často ještě i po sněhu až na Zádouši, ale tam ještě za potokem jsem se honem obul, jinak by doma následoval výprask. A následky takového předčasného otužování? Nejčastěji pořádná rýma, kašel a bolení v krku (tehdy ještě „nebyvala“ angína). Na 1. dubna se všeobecně „vyvádělo“ aprilem. Tuto zápravu jsme my děti odkoukaly od brusičů, kteří měli navymyšlených různých způsobů a příčin, jak koho napálit a potom se mu vysmát. Pamatuji, že jedna brusička šla až do Zásady, tuším pro „komáří sádlo“...

Posledního dubna po setmění se „pálivaly čarodějnice“. Ty prý litávaly na starých březových košťatech a nebylo je vidět, až posledního dubna se prý přímo rojily, proto se musila košťata pálit a s nimi i čarodějnice, které si na hořící mečky posedaly. Košťata se nepálila doma, ale na některém kopci, kde se zapálil oheň. Stará košťata se posbírala, kde jaká byla, část, která se potom zapalovala, se namočila do tejrů (dentů) nebo do kolomazi (vazelína). Zapálená košťata se rukama kruhovitě rozločila a vysoko vhodila. Litávalo tehdy čarodějnic až hrůza pomyslet. Já jsem býval snad vždýcky při tom pálení, protože brusiči pálivali čarodějnice na

Nakreslila: Lucie Krájkříková

našich polích na Pirochovsku. Tento jistě pohanský způsob se konával i nad Zásadou pod osadou Zbytky, v Loužnici v místech, kde je nyní hřbitov, nebo mezi Loužnici a Bratřikovem. Když byla jasná noc, vidali jsme „lítat čarodějnice“ až na Jirkovském kopci. Druhého dne pak nebylo čím zamést v brusírně nebo ve chlévě...

Na Boží tělo (slaví se 11 dní po Hodu Božím svatodušním, v květnu nebo červnu) jsme chodily my děti do Zásady. Průvod se tehdy konával na louce pod kaplí a zastavoval se u jednotlivých oltářů.

Slavnosti se zúčastňovali také tehdejší hasiči (nevím, zda i sokolové) a družičky s košičky s květinami byly nejen ze Zásady, ale i z Hamrsk a z Loužnice. Při průvodu hrála dechová hudba zásadská a tátinek v ní tloukl velký buben nebo činely. Domů jsme vždy přinesly kousek březové ratolesti (větévky), protože byla posvěcena, ale k čemu sloužila, to nevím, jenom jsem ji vidával nějaký čas zasunutou za některým obrazem.

V den svátku narození sv. Jana Křtitele (24. června, už na počátku léta), vlastně navečer před ním, jsme si vždýcky upravovali „svatojánskou postýčku“. Po mezích a loukách nebo na Zádouši jsme natrhaly různé byliny, a to mateřídoušku, vopich, arniku, opoňku a hořký jeleč, z nich pod horním stolem upravily postýčku asi o rozměrech 50 x 70 cm, přikryly nějakou háčkovanou dečkou nebo pékným šátkem a na ně položily několik „svatých“ obrázků. Před spaním jsme se ještě pomodlili a usínaly s blahou nadějí na štěstí-drou peněžitou nadílku. Rána jsme se ani dospát nemohly a kdo první se probudil, vzbudil ostatní a společně, ještě neumytí, neoblečení – kvapem k postýčce. Každý sahál po svém obrázku převlece zvědav, co pod ním bude. A bylo vždy – někdy jen koruna, jindy dvoukoruna (když měla jedna koruna větší hodnotu než myní) a my jsme si je daly hned „uložit“ k rodičům, abychom měly na pouť. Někdy se však stalo, že ani u rodičů do pousti nevydřelý.

Kamil Hnídek:

Vzpomínky na Kopaň

V letošním roce je středem nejširšího zájmu naší společnosti postava císaře a krále Karla IV. při příležitosti 700. výročí jeho narození. Na letošní rok a stejný měsíc připadá též 600. výročí Mistra Jeronýma Pražského.

Hus a Jeroným patří k sobě

mistr Jan a Jeroným svatým obcováním svým byli příklad jiným netoliko v vlasti své, ale

Tato postava zdaleka nemá ve společnosti takovou rezonanci, jakou si uchovává i přes rozdílnost některých pohledů a hodnocení Mistr Jan Hus. Jeroným Pražský byl na rozdíl od Jana Husa laik. Nebyl knězem a duchovním pastýřem jako betlémský kazatel, ale byl svým životním zaměřením filosofem a univerzitním intelektuálem. Přesto Hus a Jeroným patří k sobě.

Již v milčíovském hnutí a zejména v eschatologické koncepci Mistra Matěje z Janova bylo předpovídáno a očekáváno, že v kritickém čase dějin vystoupí dvě prorocké postavy – starozákonní Eliáš a Enoch. V Apokalypse – v knize Zjevení Janovo jsou uvedeni v 11. kapitole dva svědci – dva proroci. A právě s nimi byli ztotožňováni i Hus a Jeroným, jak je to zmíněno též v poznámkách Šestidílné Bible kralické (2014, s. 2792). Jan Hus byl považován za nového Eliáše, který na ohnivém voze vstoupil přímo do nebe. Toto srovnání Husa v plamenech a proroka Eliáše na ohnivém voze se vyskytuje v kázání Mistra Jakoubka ze Stříbra, zřejmě proneseném již v roce 1416. Podobně je například v prvním Husově životopise od utrakvistického kněze Jiříka Heremity.

Kult dvou mučedníků pro Boží pravdu se prosazuje záhy po jejich smrti upálením v Kostnici. Oba měli na hlavě stejnou kacířskou čepici. Oba umírali pro Kristovu pravdu. Jeroným byl považován za Husovo „druhé já“. V úctě utrakvistů se Jeroným, ač filosof a značně svobodomyšlný intelektuál, stává mučedníkem Boží pravdy jako Hus. Jeroným, i když pod tlakem těžkého věznění zaváhal, se pak znovu k Husovi a Viklefovi přiznal. Umíral s vyznáním křesťanského kréda na rtech, jak líčí Petr z Mladoňovic, který však psal tuto zprávu o Jeronýmově utrpení s odstupem řady let a zřejmě očitým svědkem této události nebyl, na rozdíl od Husova upálení. V bohoslužebné úctě utrakvistů byly obě osobnosti připomínány společně na svátek 6. července, ačkoliv datum Jeronýmova upálení je 30. květen. V písních doby husitské, které spontánně vznikaly jako písně časové a později se staly liturgickým zpěvem, se společně vyskytují Hus a Jeroným jako mučedníci Boží pravdy. Jak je to zřejmé například v písni „Nuže, milí Čechové“, kde zaznívá „Zvláště pak tito Mistři poctiví, také dobří,

také v Německé; pravdu boží vyznali, pro ni hrdla ztratili, mezi svatě přišli.“ (Husitský zpěvník, Nábožné písně o mistru Janu Husovi a mistru Jeronýmovi. Praha 1930, s. 16-17).

Citát Jeronýmův o těch, kteří ho odsoudili, byl později přičítán Husovi. Toto proroctví ve smyslu „Po sto letech se budete zodpovídat Bohu a mně“, bylo zapsáno ve Zprávě Petra z Mladoňovic o utrpení Jeronýmově. „Já vám po své smrti stavuji v vašem svědomí osten a hryzenie a poháním vás před najvyššieho a nejspravdivšieho súdce, Pána boha všemohúcieho, abyste mi po sto letech odpoviedali pred nim.“ (V. Flajšhans: O mučednicích českých knihy patery. Praha 1917, cit. s. 74). V latinském znění se výrok vyskytoval na Husových obrázcích, mincích a sochách. Bylo to vztahováno k události, kdy o sto let později vystoupil německý reformátor Luther. Nejen Hus, ale i Jeroným s plnovousem byl zobrazován v čase nástupu světové reformace ve společnosti Martina Luthera, Jana Kalvína a dalších reformátorů. Na rozdíl od Jana Husa v Církvi československé husitské je Jeroným a jeho tradice udržována spíše ojediněle. Plastiku Jeronýmovu, kterou vytvořil sochař František Bílek, nalezneme na domě v Novém Městě pražském, kde se Jeroným podle tradice narodil. Tato plastika je též umístěna v Husově sboru v Náchodě. V Husově sboru v Praze - Vinohradech je vitráž se zobrazením Jeronýma, který v ruce drží spis Johna Viklefa.

V Husově sboru v Lounech se zase nachází zvon s Jeronýmovým jménem, stejně jako v připravované zvonohře v královéhradeckém sboru. V Hostokryjích u Rakovníka je obecní kaplička, která byla ve 20. letech 20. století zasvěcena Jeronýmovi a poutní tradici zde udržovali členové Církve československé (husitské). V letošním roce bude na tuto tradici navázáno poutí pražské diecéze. V plzeňské diecézi se zrodila myšlenka označit Jeronýmovým jménem jeden ze sborů, respektive jeho jméno připojit k Husovu jménu. Název „Kostel Mistra Jana Husa a Mistra Jeronýma Pražského“ obdrží sbor v Mirovicích při svém znovuzbudování po požáru a během svého otevření v září tohoto roku. I přes menší a skromnější rozsah oproti loňskému Husovu jubileu, může být i Jeronýmovo výročí pro nás hodnotným přínosem a příspěvkem k poznání této osobnosti a šíření památky tohoto druhého kostnického mučedníka.

Tomáš Butta, patriarcha

Jeroným a jeho mistr

Hus, ryze křesťanská osobnost, uvážlivá a stálá, liší se od Jeronýma, obdařeného větší touhou po neustálé změně, hledajícího, nespokojeného, ba roztěkaného... Hus - poctivý teolog, věrný učení církve, již plně sloužil Božím slovem i ryzím úsilím o její pravdu, těžce nesoucí její úpadek.

Jeroným - statečný a nadšený vyznavač všeho nového, s radostí přinášející z Oxfordu Viklefovy spisy, rychle vzplanuvší, bojovný, spíše filosof, zajímající se o mnohé nauky, mistr čtyř univerzit, na kněze nikdy nevysvěcený, i když vždy se zajímající o všechny problémy víry. Kdosi pěkně vyjádřil, že Jeroným byl Husovi tolik, co Melanchton Lutherovi. Když Hus uvažoval o uposlechnutí rozkazu králova - opustit Prahu po vydání interdiktů - stál před závažným mravním rozhodnutím. Ve svém listu o tom píše: „V Janově 10. kapitole je slovo o dobrém pastýři... jen nájemný opouští ovce a utíká...“ A také: „Když pak se vám budou protiviti v jednom

městě, utecte do jiného.“ „Hle,“ píše Hus, „příkázání nebo dovolení?“ Hus se nikdy lehce nerozhodoval! Píše: „Proto se modleme, aby nás Pán ráčil poučiti, co tedy já ubohý mám činiti v tomto případě, abych neopustil cesty spravedlnosti. Lépe jest dobře zemřít, nežli zle žítu býti. Pro trest smrti nesmíme se dopustit hříchu!“ Dlouho této normě - pravdě, věrnosti Pánu - Mistr Jeroným nerozuměl. Je pravda, že tam, kde církev nestačila se opřít jeho učenosti, jež byla jeho největší zbraní, používala násilí. Ale Jeroným je nechce přijmout, vždy prchá a uhýbá. Nevadilo mu v čas potřeby jednat proti přisaze: kdykoli od započatého díla, uprostřed boje o pravdu ustupuje, aby se najednou objevil na jiném konci Evropy, věčně pronásledovaný, ale vždy uměje se vyhnout poslední odpovědnosti. Všechno toto zjištění není obžalobou Jeronýma, spíš církve, která pronásledovala každé svobodomyšlné hnutí, sama nevěrná svému Pánu. Teprve cesta Jeronýma do Kostnice r. 1415 přivedla tohoto Husova žáka a věrného přítele k vydání svědecké věrnosti Kristu a svému pozemskému učiteli a mistru doložením oběti nejzávažnější...“

Z materiálů br. faráře Valíčka

Život Mistra Jeronýma Pražského v datech

• Kolem r. 1380 se narodil na Novém Městě pražském. (Soudí se tak zpětně podle zápisu o udělení titulu bakaláře na artistické fakultě Karlovy Univerzity 14. 9. 1398, přičemž by měl mít tehdy kolem dvaceti let.) Od XVI. stol. se uvádělo, že jeho rodným místem byl dům v Řeznické ulici (boční ulice u Novoměstské radnice, kde je dnes pamětní deska), ale všichni novodobí historici to odmítají. Byl však asi z majetnější rodiny, soudě dle častého cestování.

• Po r. 1398 se jako bakalář artistické fakulty, svobodný a zvědavý, znalý latiny, vydal na univerzitu v Oxfordu. Chtěl se dozvědět více o Viklefovi, jehož jméno znal z Prahy.

• 1401 přivezl do Prahy Viklefovy knihy a začal šířit jeho myšlenky.

• 1403 podle své pozdější výpovědi v Kostnici cestoval do Jeruzaléma k Božímu hrobu.

• 1404 byl v Paříži přijat na univerzitu v Sorbonně, kde se dostal do sporu s teologem Gersonem o Viklefa. Přednášel na artistické fakultě, stal se mistrem, ale pro podezření z bludů musel odejít.

• 1405 odešel na univerzitu v Heidelbergu a v dubnu tam byl přijat jako mistr svobodných umění. Jako filosofický realista však mezi nominalisty nevydržel a po roce přešel na univerzitu v Kolíně nad Rýnem, kde opět myšlenkově narazil.

• 1407 se vrátil do Prahy, kde byly rovněž spory kvůli Viklefovi.

• 1408 se všeobecně usilovalo o setkání celé církve na koncilu v Pise, kde by po 40letém schizmatu (v Římě papež Řehoř XII., v Avignonu papež Benedikt XIII.) zvolili opět jediného společného papeže. Měli tam ovšem jet i Češi.

• 3. 1. 1409 byl však na Karlově univerzitě uspořádán kvodlibet (veřejná disputace na dané téma), jehož hlavním řečníkem byl určen (vlivem Jeronýma) mladý reformní kazatel M. Matěj z Knína, před nedávnem obviněný z viklefismu. Němečtí mistři se nechtěli zúčastnit, za což je v závěrečné řeči M. Jeroným ostře pokáral a studenty přímo vyzval: „Kdo vám tedy, jinoši, může zabránit, abyste se ve Viklefových spisech učili rozpoznávat žilu pravdy? Pokud jest na mně, napomínám vás s největší naléhavostí, abyste často a pilně studovali jeho spisy, zvláště filosofické.“ Němečtí mistři dál odmítali účast na koncilu v Pise (o kterou stál i panovník Václav IV.) a svými hlasy by rozhodli stanovisko univerzity. To vedlo

• 18. 1. 1409 krále k vydání Dekretu kutnohorského, kterým poměr hlasů na univerzitě obrátil.

• 1410 nový pisánský papež Alexandr V. pověřil pražského arcibiskupa, aby zabavil po Čechách Viklefovy spisy. M. Jeroným byl v té době u uherského krále Zikmunda v Budíně, kde mluvil proti zlořádám v duchovenstvu. Na žádost arcibiskupa Zbyňka však byl zatčen a poslán do Prahy, kde byl po dvou dnech propuštěn. Odjel do Vídně, kde byl pro viklefismus také uvězněn, ale na zákrok pražské univerzity propuštěn, když slíbil, že neuteče. Ale prchl na hrad Bítov u Znojma; při studentském shromáždění proti pálení Viklefových knih v arcibiskupském dvoře v červenci 1410 v Praze tedy nebyl. Dlouho se však skrývat nevydržel.

• V červnu 1412 byl v Praze, kde byly prodávány odpustky nového (pisánského) papeže Jana XXIII. M. Jeroným se studenty organizoval protestní průvod Prahou, který na Dobytčím trhu končil tím, že student, převlečený za nevěstku, spálil odpustkové buly. Král tím byl rozhněván, protože i královská komora měla z povolení prodeje zisk. M. Jeroným pak odjel na univerzitu do polského Krakova.

• 1413 se vydal ke králi Vitoldovi na Litvu. Ve Vitebsku a Pskově se setkal s pravoslavnou zbožností. V průvodu městem se prý připojil k pravoslavným a zažil podávání večere Páně pod obojí způsobou všem přítomným věřícím.

• Na jaře 1414 se patrně vrátil do Prahy a vyprávěl o tom. Zaujalo to zejména M. Jakoubka ze Strěbra, který o svátosti oltářní pod obojí už četl ve starých knihách.

• Když na podzim 1414 odjížděl Mistr Jan Hus do Kostnice, M. Jero-

ným mu slíbil, že mu přijede na koncil pomoci. Snad si to představoval jako Hus, že půjde o teoretickou debatu, nikoli o dostavení se kacíře k soudu.

• V zimě 1415 přicházely do Čech z Kostnice zprávy o Husově věznění, žalobách a výsleších a Mistr Jeroným se na koncil opravdu vydal. 4. dubna přijel do Kostnice, ubytoval se v Überlingenu (asi 8 km od Kostnice) a

• 7. 4. napsal králi, koncilu a městu, že žádá o slyšení a bezpečí. Dal to i vyvěsit na různých chrámových dveřích.

• 17. 4. mu koncil slibuje ochranu před násilím, ale ne před „právem“ a

• 18. 4. ho předvolává ke „slyšení“. Jeroným tajně prchá do Čech. Dojede až do Hiršavy (výhodně od Norimberka), kde je poznán, zatčen a uvězněn v Sulzbachu. V okovech je pak dovozen do Kostnice.

• 23. 4. byl předán koncilu, uvězněn u františkánů a posléze v městské věži. Na podnět jednoho strážce pro něj čeští páni dosáhli úlevy a lepšího jídla. Byl vyslýchán Gersonem (jenž si ho pamatoval z Paříže) i profesory z Kolína n. R. či z Heidelbergu. Proti jeho smrti se vyslovil jistý arcibiskup z Anglie, jenž mu radil, aby odvolal. Podle zprávy Petra z Mladoňovic s ním mluvil několik slov také on a nějaký čeledín Vítek, než je stráž odehnala. Krátce potom došlo k opravě M. Jana Husa. Je možné se divit, že

• 12. 9. poslal M. Jeroným p. Lackovi z Kravař dopis, že se o Husovi mýlí? Odvolání k jeho vyšetřovateli.

• 23. 9. čeští žalobci Michal de Causis, Štěpán z Pálče a mniši od P. Marie Sněžné trvali na tom, že Jeronýmovo odvolání je neupřímné a že komisaři jsou asi podplaceni. Ti, dotčeni pomluvou, z funkcí odstoupili a teprve na konci února 1416 byla jmenována komise nová. Na závěr dalších výsledků se dostalo Jeronýmovi veřejného slyšení.

• 23. 5. 1416 některá svá obvinění vyvracel, jiná popřel jako vymyšlená. O těchto dnech vypravuje obdivně Ital – papežský úředník Poggio Bracciolini ve svém dopise příteli Brunovi do Florencie, když popisuje Jeronýmovu vzdělanost a výmluvnost.

• 26. 5. M. Jeroným na otázku o svátosti oltářní řekl: „*Před posvěcením je to chléb a víno, po posvěcení pravé tělo Kristovo a krev jeho svatá.*“ Poté dlouze hovořil o sobě, o svém putování i účasti na kutnohorském dekretu. O Husovi ujišťoval, že ho znal od mládí a že to nebyl žádný hříšník, pijan ani zločinec, ale cudný, svatý a spravedlivý kazatel evangelia. Nakonec dodal, že všechny jeho hříchy nehryžou jeho svědomí tolik jako hřích, kterého se dopustil na oné morové katedře (kde nyní stál), když při odvolání mluvil nespravedlivě proti onomu dobrému a svatému muži a jeho učení, zvláště pak když souhlasil s jeho nespravedlivým odsouzením. Koncilní otcové nato mezi sebou hovořili, že těmito slovy se sám odsoudil.

• V sobotu 30. 5. byl znovu přiveden do katedrály, vyzván k odvolání názoru o Husovi a Viklefovi, což odmítl. V rozsudku byl pak vyhlášen za kacíře kacířství znovu propadlého, vyloučeného z církve a přenechán rozhodnutí světského soudu. Ale přimlouvají se, aby soud vynesl mírný rozsudek bez nebezpečí smrti. Jak známo, marně. Přinesli mu vysoký papírový klobouk, pomalovaný červenými d'ábly, a vyvedli ho na popravu. Celou dobu zpíval. Dle Poggia, když chtěl kat zapálit hranici zezadu, M. Jeroným mu řekl: „*Přístup sem a před mou tváří zapal oheň. Neboť kdybych se ho bál, nikdy bych sem nepřišel.*“ Dle svědectví diváka se zdá, že dlouho byl při vědomí a trpěl: „*Co by člověk mohl dojít volně od sv. Klimenta po (Karlově) mostě ke kostelu Panny Marie (na Malé Straně).*“ Nebylo mu ještě 40 let.

František Šmahel o něm napsal tuto větu: „*I kdyby podlehl chvilkové slabosti (zapření Husa), právo odsudku by tu měl jen ten historik, který v podobné situaci nátlaku nepodleh.*“

Plně souhlasím.

Radek Hobza

MŮŽETE SI PŘEČÍST

Martin Chadima: Mistr Jeroným Pražský, tragický příběh středověkého intelektuála

O Janu Husovi bylo napsáno velmi mnoho – dobrého i špatného, ale o jeho druhovi v reformních snahách a spolumučedníkovi Jeronýmovi Pražském ani zdaleka tolik. Přesto se podařilo autorovi nové, pozoruhodné monografie shromáždit z toho, co máme od historiků k dispozici, vydatnou porci informací. Zřejmě vlivem stínu, který na něm leží nejen kvůli Husově osobnosti, ale i kvůli jeho odvolání. O to důležitější je toto dílo, vydávané k 600. jubileu mučednické smrti pražského intelektuála, poutníka a rebelanta, které odkrývá skutečnou hodnotu Jeronýmovy osobnosti. Nepostihuje totiž jen pouhý životopis hlavního hrdiny, nýbrž poodhaluje myšlenkový svět antické a křesťanské filosofie, středověké církve, scholastického učení i politického zákulisí raně reformační Evropy, aby nám v jejich syntéze dal lépe porozumět motivům Jeronýmova života. Teologie a filosofie se tu umně snoubí s historickými fakty a umožňuje čtenáři pochopit více, než citované spisy historiků.

Autor rozdělil monografii na čtyři díly. Kniha první je uvedením do scholastických forem křesťanského myšlení prostřednictvím dějinné reflexe řecké filosofie. Konflikt v myšlení koncilních otců a českých reformátorů snad nebyl ještě vysvětlen srozumitelněji než zde. Vnímavý čtenář tu pochopí i samotný základ problému středověkého kacířství, čili proč dobová církev upalovala lidi jiného názoru. Spor o univerzálie, který tolik poškodil tvář církve, je totiž nápadně podoben dnešnímu konfliktu pragmatiků či technokratů s lidmi, co si zachovali ideály a hodnoty. Druhá kniha uvádí značně teoretickou první část do souvislostí Jeronýmovy doby a situace, aby veškeré myšlenkové předivo konkurenčních filosofii vrcholné scholastiky zasadila do prostředí českého reformního hnutí přelomu 14. a 15. století. Zde se do-

zvíme jak o vlivu Husových předchůdců, tak i Viklefova a Husova učení na myšlení Mistra Jeronýma. To je také jakýsi oslí můstek ke knize třetí, která se teprve naplno věnuje Mistrovi životopisu. V ní se dozvíme řadu překvapivých souvislostí, které vyplývají z autorova studia dostupných dobových i kritických spisů. Citlivé

spojení historických faktů s vertikálou Jeronýmovy nespoutané osobnosti a inteligence, víry a teologické erudice, je samotným výtěžkem Chadimova badatelského úsilí, v němž svým empatickým pojetím teologického chápání hlavní postavy prohlubuje poznatky renomovaných historiků, jako je Novotný, Krofta či Šmahel. Čtvrtá a poslední část podává velmi plastický souběh Husovy a Jeronýmovy tragické anabáze na kostnickém koncilu, včetně zdařilé rekonstrukce souvislostí a dějů, které jí předcházely. Díky Chadimově interpretaci spisů kronikářů jakoby se čtenář ocitl přímo v přítomnosti prelátů, šlechticů i krále Zikmunda a prožil velikost i tragiku Jeronýmova osudu s opravdovým porozuměním. Jeroným Pražský je podle autora osobností kontroverzní a inspirativní, bystrého jazyka, která svým intelektem předčila většinu účastníků koncilu, před nímž takto hájí svobodu myšlení a zároveň kritizuje soudobé církevní praktiky: „*Ve staré církvi se nejučenější a nejsvětější učitelé navzájem lišili v názorech o otázkách učení, ale tyto jejich roz-*

Vitráž v Husově sboru v Praze-Vinohradech

díly nebyly na škodu, nýbrž k prospěchu víry. Tak Augustin a Jeroným spolu nesouhlasili, ano dokonce si odporovali, a přece se nijak nepodezírali z kacířství.“

Tváří v tvář nově pojatému Chadimově obrazu Mistra Jeronýma Pražského není již tak jednoduché velkopansky mávnout rukou nad jeho potupným odvoláním reformních myšlenek pod tlakem těžkého žaláře. Příběh až příliš připomíná Petrovo zapření i naše vlastní selhávání, než aby člověk soudil historii na místě Božím.

Tomáš Procházka

Mistr Jeroným Pražský, tragický příběh středověkého intelektuála

„Wyclif, Hus a Jeroným byli stoupcí překonaného filosofického směru, realizmu. Byli odsouzeni nominalisty, kteří pak nevědomky svým dualistickým myšlením připravili cestu novověké filosofii... Nominalismus přináší do evropské křesťanské kultury do budoucna zásadní a pro dominanci křesťanského světonázoru smrtící vir - pochybnost. Tím se ve filosofii naprosto změnil chod dějin a myšlení...“

V těchto dobách měla teologie a filosofie nevyvatitelný vliv na chod politických, hospodářských, vojenských i občanských

dějin v Evropě. Byl to právě aristotelský nominalismus, který svojí nedůvěrou v reálnou existenci, či minimálně v poznání univerzálií (obecných pojmů), podkopával pozice držitelky tohoto poznání - římskokatolické církve. Nic na tom nemění skutečnost, že většina horlivých nominalistů byli kněží, teologové a hluboce věřící křesťané... Dobová rozháranost teologů, týkající se výkladových norem, vedla dominující politicky i ekonomicky silnou katolickou ortodoxii k možnosti vyložit Husovy a Jeronýmovy teze hereticky, ačkoli ty hereticky na první pohled nevy-

znivaly. Tuto možnost využil především hlavní představitel kostnického koncilu, pařížský teolog a rektor pařížské univerzity Jan Gerson, který měl hlavní podíl na odsouzení obou českých mistrů... Jejich upálení nebylo jen demonstrací moci koncilu, který se poprvé v dějinách snažil o demokratizaci církve, když chtěl právo a rozhodování ve věcech víry a mravů odejmout moci papežské a podřídil korekci jeho názorů rozhodnutí kolegiu koncilu (vysokého kléru). V upálení obou mužů hrály svoji úlohu důvody politické (zastaření odbojných Čech), teologické (údajný wyklifismus Husův i Jeronýmův), ale i mocenské, neboť jejich odsouzením koncil demonstroval svoji inkvizitorskou moc bez ohledu na přítomnost papeže.“

Areopág Jeronýma Pražského - květen 1416

V dubnu 1415 Jeroným tajně vnikne do Kostnice. Je odhodlán bránit svého přítele Husa. Hrozí mu nebezpečí; ví to, z Kostnice se po jednom přespání stáhne. Spolupracuje s Husovým přítelem a skvělým právníkem Janem Jesenicem. V latině a v němčině se na dveřích kostelů objeví žádost, aby mu koncil umožnil svobodný a veřejný projev před koncillem na obranu idejí Wyclifa, Husa, české reformace. Nevyhoví mu!

Má proti sobě strašné protivníky, protřelé architekty moci, preláty, kteří měli moc, peníze, média a drzost „vysokých čel“. Jeroným brzo pochopí, že přáteli nepomůže, neboť stojí proti lidem, kteří mají jiný cíl. Jaký?

Jeroným jej popisuje! Staneš se prelátem, pořídíš si „slouhy“, farářům povolíš „na oko svobodu slova“, vyzveš je k „vlastním názorům“ a pak?

Mají opačný názor? Pošleš na ně revizi, nastrčené figurky učiníš mluvčími své „geniality“, uzurpuješ si právo kontroly všeho a všech, shromažďuješ na opONENTY „kompromitující informace“, neštitíš se pomluvy, manipulace, lhaní, jen proto, aby sis udržel moc a hlavně mlčení všech! Provždy a všude!

Jeroným tuto hru „mocných“ prohlédl. A nehodlal ji s těmito novodobými Jidáši hrát. I proto šel zpět do Čech. A jeho malí, nízcí nepřátelé, Michal de Causis, Štěpán z Pálče, Jan Náz vyhlásili věc v kanonickém právu běžnou: „čekáme patnáct dní“, a pak spadne klec! Jeroným to neví, nemá facebook ani internet. Chce si odpočinout v malém městečku

Hirschau, je pohoštěn farářem a mluví. Stěžuje si na koncilní otce, hájí Husa a Wyclifa a je, jak jinak, udán. Rychtář jakýsi jej zatkl a po měsíci věznění v Sulzbachu jej vydal koncilu. Jeroným byl dne 23. 5. vláčen Kostnicí, poplivaný mandy, ukřičen nepřáteli, které v otevřené disputaci tu ve Vídni, na Sorbonně, v Heidelbergu pokořil. A oni se mstí. Jan Hus je 6. 7. 1415 upálen, čeští páni odjedou za svými povinnostmi a Jeroným zůstane sám. A selže!

Pod obrovským tlakem úhlavních nepřátel, pod vlivem strašlivého vězení, kde byl dán do klády a dokonce mu odmítli přidělit zpovědníka, ve strachu ze smrti v plamenech odvolal učení Husovo i Wyclifovo! (11. září 1415)

Pokud se Jeroným domníval, že opět něco slíbí a pak uteče, mýlil se. Jeho úhlavní „spolužáci“ „tlačili na pilu“. Hnali jej k typu dopovědí, které v naší zemi zažili mnozí z vás! Sic et non! („Byla pomoc Varšavské smlouvy bratrská či nebyla?“). Odpověď, která nevyhovuje „komisím“ a „řádně voleným orgánům“ vede k deportaci, izolaci, diskreditaci, ke smrti! Jeroným se nakonec odmítne podřítit! A odmítne odvolání! Husa a Wyclifa označí za světce!

A pozve své soudce na Boží soud. Křičí na něj, vyhrožují, spílají mu, vydírají ho, hlupáci bez rozumu, vychováni k tomu, aby svou moc založili na vyhrožování, strašení, korupci a manipulaci! Jenže Jeroným se nepodvolil.

I proto byl odveden na stejné místo, kde byl upálen Hus. Bylo tam míň lidí, dav

už upálení kacíře viděl minulý rok! Nebyli tam preláti jako u upálení Husa, vždyť Jeroným byl jenom „laik“. Ale zpíval jako Hus, modlil se jako Hus! Ale umíral déle než Hus.

Silný, veliký, zarostlý muž se s životem loučil bolestněji nežli Hus. I jemu plamen ožehl tvář, i on zemřel jako mučedník! I popel z jeho spáleného těla byl vržen do Rýna. Stalo se tak 30. 5. 1416. Mučedníci Jan Hus a Jeroným Pražský se stali „černou mūrrou“ pro jejich soudce. Dodnes jsou však i postrachem těch, kteří jsou v čele té či oné církve, k níž se však dostali prostředky ohavnými, nemravnými, ďábelskými. Jeroným se na rozdíl od nich nebál. Když jeden z pacholků zapaloval hranici za jeho zády, pravil k němu Jeroným: „Zapal přede mnou, vždyť kdybych se býval bál, nebyl bych sem přišel.“

Ne náhodou o něm napsal jeden ze svědků exekuce, jinak věrný katolík Poggius: „Tímto způsobem zahynul muž nadmíru znamenitý. Díval jsem se na skonání jeho, spatřil jsem vše, co se dalo. Buďto že nevěra, nebo neústupnost u příčině byla, věru muž ten umřel co pravý filosof!“

V neděli 29. 5. půjdou v České televizi (ČT 2) dokumenty, které jsou věnovány Jeronýmu Pražskému. Jsou povzbuzením pro všechny, kdo berou vážně slovo Boží a nebojí se odporovat těm, kteří si společnost, stát, církev berou jen ku svému materiálnímu a mocenskému prospěchu! „A to je to, oč tu běží,“ jak by řekl Shakespeare. **Martin Chadima**

Nezvladatelný buřič ve filmu

Ve středu 4. května proběhla v pražském kostele svatého Martina ve Zdi předpremiéra dokumentárního filmu: **Nezvladatelný buřič Jeroným Pražský**. Spoluscenáristou a zároveň představitelem Jeronýma je duchovní naší církve v Přelouči ThDr. Martin Chadima ThD.

Jeroným nám je v dokumentu představen nejen jako žák Husův a filosof, ale také jako milovník života, rebel, skvělý učitel, který miloval své žáky a oni mu to opláceli „stejnou mincí“. Proslul také jako brilantní a vášnivý diskutér, jehož nebylo snadné přerušit, zastavit, natož v diskusi porazit.

Natáčení probíhalo nejen v České republice, ale například i v Heidelbergu, kde Jeroným studoval na univerzitě či ve Vídni, Krakově a Kostnici.

Projekce filmu se zúčastnili bratr patriarcha Tomáš Butta, režisér dokumentu Max Petřík, scénárista Tomáš Kapras, proděkan Husitské teologické fakulty Jiří Vogel, evangeličtí faráři Mikuláš Vymětal a Jaroslav Pechar coby „vodič loutky“ Jeronýma Praž-

ského. A nesmíme opomenout představitele Jeronýma - Martina Chadimu, se kterým po projekci dokumentu proběhla beseda. Jedním z nejzajímavějších momentů diskuse byla otázka, čím Mistr Jan Hus inspiroval Jeronýma Pražského a naopak. M. Chadima vyslovil poněkud překvapivou myšlenku, že mezi oběma mistry univerzity byl vztah vpravdě otcovský, přičemž Mistr Jan považoval Jeronýma tak trochu za svého syna, kterého nikdy nemohl jako kněz mít. Byl Jeronýmovi učitelem, přítelem a velkým vzorem.

Dokument je velice poutavý; koresponduje se zájmem Martina Chadimy, jenž se odrazil i v jeho knize **Jeroným Pražský - tragický příběh středověkého intelektuála**, která právě v těchto dnech vyšla díky Královéhradecké diecézi ČCŠH (recenze na knihu viz str. 9)

Bude jej možné vidět 29. 5. v 16.30 hodin na ČT 2.

Blanka Čížková,
za náboženskou obec v Přelouči.

Nechod' do kláštera...

V č. 19 ČZ přinesla redakce zprávu ses. Jany Wienerové o dnech duchovní obnovy v broumovském klášteře. Přinášíme pohled dalšího účastníka této akce - tentokrát z mužské strany.

Slova známé písně mého mládí, kterou kdysi zpívali sourozenci Hana a Petr Ulrychovi, se mi – nevím proč – drala do podvědomí, když jsme mířili ze severu Čech do Broumovského výběžku, abychom v tamním benediktinském klášteře prožili čtyři dny duchovní obnovy. Nikdy jsem v klášteře nepobýval, takže představy byly všelijaké. Už první dojem po vystoupení z auta však předčil všechna očekávání. Impozantní historická dominanta broumovského regionu a jedna z nejvýznamnějších barokních památek Královéhradeckého kraje nás přivítala novostí svítící fasádou. Hned za vstupní branou na nás dýchla promodlená atmosféra minulých věků. A ta byla hmatatelně přítomná všude, kam jsme vkročili. Ať v citlivě zrekonstruovaných mnišských celách – pokojích, v překrásných, freskami zdobených opatských sálech nebo konečně i v jídelně...

V takovém prostředí je víc než radostí otevírat Písmo, rozjímat, modlit se, zpívat Hospodinu „píseň novou“, sdílet se s druhými o to, co nám v rozjímání bylo dáno, ale i o jiných věcech, prožívat bohoslužby a pobožnosti...

Duchovního vedení se tentokrát citlivě a s porozuměním ujala sestra Ivana

Macháčková. Pro naše přemýšlení a rozjímání zvolila téma „Boží milosrdenství“. Vycházela přitom z myšlenek knihy W. Kaspera „Boží milosrdenství – základní pojem evangelia a klíč křesťanského života“. Druhým tématem, těsně souvisejícím s otázkou milosrdenství bylo „Povolání“. Na postavách Abrahama, Mojžíše, Marie a apoštola Petra jsme mohli sledovat a promýšlet, jak povolání skrze Boží milosrdenství ovlivnilo a formovalo jejich životy.

Určitě se mnou budou souhlasit všichni přítomní faráři (duchovní obnova byla otevřena i pro laiky), že nedělní bohoslužbu v proboštském sále jsme si do slova „vychutnali“. Každou neděli a svátek totiž sloužíme ve svých náboženských obcích, většina má bohoslužeb povícero – a najednou sloužit nemusíme, ale jiný slouží nám. A tak díky, bratře biskupe Pavle, za tu tvoji službu! Bylo příjemné nechat se takto obdarovat. A moje poděkování patří všem, kdo se zasloužili – v neposlední řadě i finančně – o to, abychom v broumovském klášteře mohli prožít ony čtyři dny obnovy našich niter a duší.

Zpěvák a muzikant Petr Ulrych ve své písni prosí: „Nechod' do kláštera...“

Já naopak bych i vás chtěl pozvat právě do broumovského kláštera na příští duchovní obnovu plánovanou na konec října pod vedením bratra Dana Majera. Určitě nebudete litovat.

*Benjamin Mlýnek
Více na www.ccschk.cz*

Koncerty u sv. Mikuláše

● 23. 5. - 20 hodin

Bach, Dvořák, Mozart, Gershwin

Od baroka k jazzu

Prague Brass Ensemble

Jan Kalfus - varhany

● 24. 5. - 17 hodin

Bach, Händel, Mozart, Dvořák

Jan Kalfus - varhany

Yvona Škvárová - mezzosoprán

● 25. 5. - 17 hodin

Händel, Beethoven, Mozart,

Corelli

Josef Popelka - varhany

Vladimír Frank - housle

● 25. 5. - 20 hodin

Vivaldi, Schubert, Dvořák,

Gershwin

Consortium Pragense Orchestra

Štěpánka Heřmánková - soprán

Miroslav Laštovka - trubka

● 26. 5. - 17 hodin

Bach, Händel, Vivaldi

Saint Nicholas Chamber Soloists

Michal Hanzal - varhany

Martina Bauerová - soprán

František Bílek - trubka

● 27. 5. - 17 hodin

Bach, Schubert, Dvořák, Verdi

Josef Kšica - varhany

Tomáš Jindra - bas

● 27. 5. - 20 hodin

Dvořák, Ravel, Mozart, Vivaldi

Radio Symphony Collegium

Marek Zvolánek - trubka

● 28. 5. - 17 hodin

Händel, Bach, Telemann, Mozart

Michal Hanzal - varhany

František Bílek - trubka

● 28. 5. - 20 hodin

Mozart, Dvořák, Vivaldi, Händel

Vivaldi Orchestra Praga

(soubor historických nástrojů)

Václav Návrat - barokní housle

Yvona Škvárová - mezzosoprán

● 29. 5. - 17 hodin

Telemann, Bach, Mozart, Händel

František Šťastný - varhany,

cembalo, Vřatislav Vlha - hoboj

● 29. 5. - 20 hodin

Vivaldi, Mozart, Dvořák

Vivaldi Orchestra Praga

Václav Návrat - barokní housle

(Inzerce)

Tydeník Církve československé husitské.

Vydává: Ústřední rada

Církve československé husitské,

Wuchterlova 5, 166 26 Praha 6.

Vedoucí redaktorka: ThDr. Klára Břeňová,

redaktoři: PhDr. Václav Drašnar,

Mgr. Ervín Kukuczka, Milan Udržal, grafik.

Šéfredaktorka Cesty: Mgr. Jana Krajčířiová.

Tel. redakce: 220 398 107;

e-mail: cesky.zapas@ccshk.cz

Tisk: Grafotechna. Distribuce a reklamace:

A.L.L. production s. r. o., F. V. Veselého 15,

190 00 Praha 9, tel.: 234 092 866, e-mail:

martina.machackova@predplatne.cz.

Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků.

Předplatné: František Brynych,

tel.: 220 398 117,

e-mail: frantisek.brynych@ccshk.cz

Program divadla Mana

● Pátek 27. 5. - 19.30 h - Eric E. Schmitt:

Hotel mezi dvěma světy

● Pondělí 30. 5. - 19.30 h - Krlíček aneb

radostné bezdomovectví

Připravujeme na červen:

● Pátek 10. 6. - 18 h - Mana má talent!

19.30 h Panenka z porcelánu - premiéra

Husův sbor Vršovice, Moskevská 34/967,

Praha 10, www.vrsovickedivadlo.cz.

Mistr Jeroným v Jihlavě

● Úterý 31. 5. - 18 h - Mistr Jeroným Pražský: rebel v Husově stínu - historická přednáška k 600. výročí mučednické smrti

Zacheus, klub pro volný čas, Komenského 20, Jihlava. email: frantisektichy@email.cz

28. května 2016 v Čáslavi

Diecézní den

k 600. výročí úmrtí Jeronýma Pražského

v Husově sboru Církev československé husitské

Program:

- 10.30 **Slavnostní bohoslužba** (Husův sbor)
Nedělní škola a kreativní dílny pro děti (zahradka)
- 12.00 **Zahradní slavnost** s občerstvením
- 13.30 **Jeroným Pražský**, tragický příběh středověkého intelektuála
Přednáška ThDr. Martina Chadimy (sbor ČCE)
O kouzelné tužce, Divadlo dvou vousáčů
- 15.00 **Jesus Christ Superstar**, stylizovaná koncertní verze
pěvecké skupiny First Smile - glee Brno
*Možnost návštěvy Žižkovy síně,
vyhlídkové věže kostela sv. Petra a Pavla*
- 17.00 **Požehnání** na cestu domů

Uptě
českých pěveckých sborů

